

УДК 368

Билінська О.Б.

здобувач

Університету банківської справи

МЕТОДИ ФІНАНСУВАННЯ СТРАХУВАННЯ ДЕПОЗИТІВ

У статті розглянуто механізми фінансування систем страхування, які є головними суспільно-політичними задачами для підтримання фінансової стабільності загалом. Відображено аналіз основних типів фінансування систем страхування, які впливають на побудову системи страхування депозитів у майбутньому. Проведено аналіз переваг та недоліків кожного типу фінансування систем страхування. Розглянуто системи страхування депозитів, які мають обмежені фінансові ресурси для фінансування своєї діяльності та ресурси, що належать владі в разі виникнення надзвичайної ситуації.

Ключові слова: фінансування постфактум, механізм фінансування, авансове фінансування, гібридне фінансування, страхування вкладів.

Былинская О.Б. МЕТОДЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТРАХОВАНИЯ ДЕПОЗИТОВ

В статье рассматриваются механизмы финансирования систем страхования, которые являются главными общественно-политическими задачами для поддержания финансовой стабильности в целом. Отражено анализ основных типов финансирования систем страхования, которые влияют на построение системы страхования депозитов в будущем. Проведен анализ преимуществ и недостатков каждого типа финансирования систем страхования. Рассмотрены системы страхования депозитов, которые имеют ограниченные финансовые ресурсы для финансирования своей деятельности и ресурсы, принадлежащие власти в случае возникновения чрезвычайной ситуации.

Ключевые слова: финансирование постфактум, механизм финансирования, авансовое финансирование, гибридное финансирование, страхование вкладов.

Bylinska O.B. METHODS OF FINANCING DEPOSIT INSURANCE

In the article the financing mechanisms of insurance, which are major social and political problems for the maintenance of financial stability as a whole. Shows the main types of insurance funding that affect the creation of a system of deposit insurance in the future. The analysis of the advantages and disadvantages of each type of insurance funding. The system of deposit insurance, which have limited financial resources to fund its activities and resources that belong to authorities in the event of an emergency.

Keywords: financing after the fact, the mechanism of financing, pre-financing, hybrid financing, deposit insurance.

Постановка проблеми. Головними суспільно-політичними завданнями системи страхування депозитів є сприяння підтримці фінансової стабільності за допомогою захисту фінансової системи від відтоку вкладів, а також гарантувати збереження і ліквідності депозитів малих вкладників. Деякі страховики депозитів мають більш широкі функції, які можуть включати відповідальність за своєчасне і ефективне, з точки зору витрат, врегулювання неспроможності збанкрутілих фінансових інститутів. При виборі найбільш правильного для конкретної країни механізму фінансування необхідно брати до уваги цілий ряд характерних рис її економіки і фінансової системи. Цілі державної політики, загальний стан економіки, структура вкладів, різні аспекти фінансової галузі, а також інші фактори, що впливають на стабільність системи страхування депозитів. Завдання, які стоять перед різними учасниками системи підтримки фінансової стабільності, також важливі і вони відрізняються в кожній країні одна від одної.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення основних механізмів функціонування для ефективних систем страхування вкладів займаються провідні вітчизняні та закордонні вчені-економісти, зокрема: Смовженко Т., Огієнко В., Серветник І., Лаврушина О., Соколова Ю., Бенджамін С., Кромшродер Б. та інші.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у вдосконаленні системи страхування депозитів через фінансування, яке є найважливішим фактором, що впливає на ефективність системи страхування депозитів і на підтримку довіри суспільства до неї, а також до банківської системи. Недостатнє фінансування може призводити до затримок з вре-

гулюванням неспроможності збанкрутілих банків і втрати довіри до системи страхування депозитів.

Методологічною основою дослідження стали різні підходи до фінансування, що застосовуються страховиками депозитів та побудови механізмів фінансування, які тісно пов'язані з системою страхування депозитів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Адекватні механізми фінансування є критично важливим фактором, що впливає на ефективність системи страхування депозитів. Система страхування депозитів повинна мати у своєму розпорядженні всі механізми фінансування, необхідні для забезпечення швидкого відшкодування вимог вкладників. Авансове фінансування вимагає накопичення і підтримки фонду для задоволення страхових вимог і покриття супутніх витрат до того, як відбудеться неплатоспроможність того чи іншого банку-учасника. У системах, що фінансуються постфактум, грошові кошти виплачуються тільки після того, як один з банків стає неплатоспроможним. Банки-учасники повинні оплачувати витрати по страхуванню депозитів, оскільки вони і їхні клієнти отримують пряму вигоду від наявності ефективної системи страхування депозитів. У авансовому фінансуванні є набагато більше переваг, ніж недоліків, особливо в плані забезпечення швидкого відшкодування застрахованих вимог вкладників, дотримання спокою населення, а також як засіб, що дозволяє уникнути проциклічний вплив страхових внесків.

Для того щоб ефективно виконувалися функції, страховику депозитів необхідно або володіти достатніми фінансовими ресурсами, або механізмами, що дозволяють йому швидко отримати необхідні кошти. Фінансові ресурси потрібні для покриття витрат по виплаті відшкодування за застрахованими депозитами в разі неплатоспроможності того чи іншого інсти-

туту, для покриття операційних витрат, пов'язаних з виплатою відшкодування, а також для врегулювання неспроможності збанкрутілих інститутів, в разі відповідальності за це страховика. Недостатнє фінансування може привести до того, що фінансова система буде чутливою до мінімальних коливань в банківській системі, а врегулювання відшкодування гарантованих вкладів буде затягуватися, що, в свою чергу, призведе до значного зростання витрат суспільства. Також необхідно визнати, що система страхування депозитів, діючи поодиночі, не може підтримувати банківську систему в здоровому стані. Необхідні також такі компоненти, як сильний банківський нагляд і кредитор останньої інстанції.

Тип фінансування також має важливий вплив на побудову системи страхування депозитів. Залежно від того, чи збираються кошти авансовим методом (заздалегідь), постфактум (коли виникає потреба) або комбінацією цих двох типів фінансування, будуть визначатися характеристики систем страхування депозитів. На архітектуру системи також впливають джерела фінансування, а саме, це застраховані інститути або гарантії держави. У той же час, різні характеристики системи, такі як система внесків, інвестиційна політика та розподіл збитків, самі можуть впливати на механізми її фінансування.

Авансове фінансування вимагає накопичення і підтримки фонду для покриття витрат по відшкодуванню застрахованих депозитів, а також супутніх витрат до того, як відбудеться неплатоспроможність того чи іншого інституту-учасника. Він формується банками-учасниками за допомогою сплати ними внесків, а також за рахунок інших джерел. Система з авансовим фінансуванням є більш регламентованою, ніж інші системи, адже кошти повинні бути в наявності ще до того, як в них виникне потреба. Розуміючи про те, що кошти вже накопичені і фонд гарантування вкладів добре управляє, він може переконувати вкладників, що їх застраховані депозити знаходяться в безпеці. Це допомагає мінімізувати ризик несподіваного вилучення вкладів і переростання такого вилучення у відтік депозитів в банках.

Крім того, система з авансовим фінансуванням також має перевагу в тому, що вона більш справедлива, ніж система з фінансуванням постфактум. Це пояснюється тим, що всі інститути-учасники, включаючи ті, які стали неплатоспроможними, беруть участь у фінансуванні системи за допомогою сплати внесків до фонду. Авансове фінансування допомагає уникати ситуацій, коли добре керовані фінансові інститути субсидують ті, які управляються гірше, через систему страхування депозитів. І, як контраст цьому, в системі, що фінансується виключно постфактум, в разі виявлення одного з членів системи неплатоспроможним потрібно буде негайно зібрати внески з тих банків, що є діючі.

Система з авансовим фінансуванням розподіляє вартість страхових збитків за часом, оскільки страхові внески збираються з урахуванням збитків, що очікуються в довгостроковій перспективі. Крім того, вона володіє характеристиками антициклічності і захисного буфера для галузі. Фонд гарантування продовжує накопичувати внески в стабільній економічній ситуації, коли збитки можуть бути незначними, як запас, на випадок виникнення потреб у фінансових ресурсах в майбутньому, коли економічна ситуація може стати менш сприятливою, а збитки значнішими. Таким чином, вона дозволяє уникати ще більшого ослаблення банківської системи в разі віднесення банку до категорії неплатоспроможних.

З точки зору інститутів-учасників, якщо порівнювати з системою, що фінансується постфактум, система з авансовим фінансуванням може на перший погляд представлятися більш дорогою, оскільки вона передбачає реальні витрати щодо розміру майбутніх витрат банків-учасників на страхування депозитів, а необхідні авансові платежі, які вимагаються від інститутів, можуть зменшувати обсяг ресурсів, що залишаються в їхньому розпорядженні для покриття їх власних збитків.

Інші вважають, що недоліком систем з авансовим фінансуванням є те, що вони можуть посилювати моральну шкоду, властиву системам страхування депозитів. Це твердження аргументується тим, що сама наявність заздалегідь сформованого фонду гарантування може знижувати зацікавленість інститутів в здійсненні моніторингу прийняття ризиків і встановлення санкцій за це.

Таким чином, авансове фінансування має ряд переваг. По-перше, воно забезпечує наявність накопиченого запасу засобів, що дозволяє забезпечити швидке відшкодування застрахованих вимог вкладників. По-друге, більш справедливо збирати внески до визнання будь-якого банку неплатоспроможним, ніж після, оскільки всі учасники системи, включаючи тих, хто перейшов до категорії неплатоспроможних, допомагають фінансувати її витрати. По-третє, авансове фінансування дозволяє уникати протіклого ефекту. Нарешті, наявність фонду гарантування, з коштів якого можна виплачувати відшкодування вкладникам, підвищує довіру суспільства до страхування депозитів і до банківських систем. Тобто, авансове фінансування найкраще відображає механізми для досягнення цілей, що стоять перед системами страхування депозитів.

У системах, що фінансуються постфактум, внески або збори з інститутів збираються тільки тоді, коли з'являється неплатоспроможний банк і тут немає ніяких авансових платежів. Системи, що фінансуються постфактум, часто не передбачають наявності закріпленого обов'язку брати участь у покритті витрат на виплату відшкодування вкладникам. Саме тому, системи з фінансуванням постфактум є менш справедливими по відношенню до решти інститутів, оскільки неплатоспроможний інститут не братиме участі в покритті витрат по виплаті відшкодування його вкладникам, адже ці витрати будуть нести ті інститути, що працюють на банківському ринку.

Якщо говорити про плюси системи, що фінансується постфактум, то вона є менш обтяжливою в період, коли віднесення банків до неплатоспроможних не відбувається або ці явища є рідкісними, оскільки внески не збираються на постійній основі. Прихильники фінансування постфактум стверджують, що цей підхід є менш дорогим в довгостроковому плані, оскільки він не передбачає адміністративних витрат, пов'язаних з постійним збором внесків та управлінням ресурсами фонду гарантування.

Ці системи вимагають наявності ефективного банківського нагляду і краще працюють при відносно стабільній ситуації, коли відбувається рідкісне явище як віднесення банку до категорії неплатоспроможних. Ряд європейських країн, які не стикалися з банківськими кризами в 1989 і 1990 роки, такі як Австрія та Голландія використовують системи, що фінансуються постфактум, і не мають фонду гарантування для виплати відшкодування в разі неплатоспроможності банків.

При відсутності страхового фонду гарантування рівень ризиків, що загрожують інститутам-учасни-

кам, зростає, оскільки від них може знадобитися сплатити чималі суми в якості внесків або зборів протягом короткого проміжку часу для того, щоб забезпечити виплату відшкодування вкладникам збанкрутілих інститутів. Якщо розорення відбуваються під час економічного спаду, то банкам, які працюють на банківському ринку доведеться зробити великі платежі в невдалий час, коли їх власне фінансове становище знаходиться під питанням. Ця циклічна риса систем, що фінансуються постфактум, може збільшувати волатильність фінансового ринку і підвищувати системний ризик до надмірного рівня.

Системи, що фінансуються постфактум, породжують більший фінансовий ризик для держави. Коли один з будь-яких банків стає неплатоспроможним, уряд може відмовити фонду гарантування надавати фінансову підтримку, адже, в періоди економічних спадів, держава теж відчуває нестачу фінансових ресурсів. Уцілілі банки можуть аргументувати свою позицію тим, що не вони є винуватцями того, що банк став неплатоспроможним, і що якщо їм доведеться здійснити великі платежі в систему страхування депозитів, це може не виправдано підірвати їх фінансове становище, а також зашкодити фінансовій системі в цілому. Фінансування банками зобов'язань системи страхування депозитів може, відповідно, породити потребу в більш глобальному порятунку банків.

Нарешті, швидка виплата відшкодування вкладникам може бути затримана в разі, якщо в системі фінансується постфактум може не бути процедур та кваліфікованого персоналу, який буде збирати внески або збори і розподіляти між вкладниками отримані кошти в якості страхового відшкодування. Намір влади зібрати гроші з тих, що вижили банків після розорення одного або декількох з них може сприйматися з недовірою, особливо під час фінансових потрясінь. Якщо взяти до уваги ці міркування, то, при інших рівних умовах, система з авансовим фінансуванням може бути більш ефективною в разі відтоку депозитів.

Хоча більшість систем з фінансуванням постфактум не відмовляються від нього на користь авансового фінансування, новостворювані системи, як правило, передбачають авансове фінансування. На практиці більше 80 відсотків систем страхування депозитів світу передбачають авансове фінансування. Тенденція останнього часу, коли все більшого поширення набувають системи з авансовим фінансуванням, оскільки є приклад міжнародного поширення прогресивного досвіду в функціонуванні систем підтримки фінансової стабільності.

Гібридне фінансування поєднує характеристики і авансового і постфактум. Воно передбачає формування фонду гарантування за рахунок внесків та інших перерахувань, а також передбачає механізм отримання коштів від інститутів-учасників постфактум, в якості спеціальних внесків або кредитів (при виникненні в цьому необхідності). Системи з гібридним фінансуванням є досить поширеними. Може бути створений фонд гарантування, який фінансується авансовим методом, і крім того, страховик депозитів може бути наділений повноваженнями стягувати внески постфактум – для покриття дефіциту фонду гарантування. При авансовому фінансуванні при дуже несприятливих обставинах, таких як руйнування великого інституту або системна криза, збитки можуть перевищити ресурси фонду гарантування, і може знадобитися тимчасове збільшення внесків або необхідно звернутися за підтримкою (наприклад, до держави або за кредитною лінією).

Таблиця 1

Порівняння авансового фінансування і фінансування постфактум

Назва	Авансове фінансування	Фінансування постфактум
Ефективність		
ліквідність страховика депозитів	є	немає
платоспроможність страховика депозитів	є	немає
обмін інформацією	є	немає
нагляд, включаючи оцінку ризиків і управління ризиками	є	немає
встановлення ставок внесків з урахуванням ризиків з метою заохочення інститутів різних типів до надійного ведення бізнесу та забезпечення справедливості внесків	є	немає
розподіл внесків за часом для підвищення стабільності	є	немає
потенціал для резервної підтримки державою	є	немає
довіра вкладників	є	немає
Економічність		
операційні витрати	немає	є
питання, що стосуються управління коштами, а саме оптимізація цільового розміру	немає	є

Отже, на практиці, вибір може мати характеристики як авансового, так і постфактум фінансування.

Таким чином, якщо в якості завдання визначено захист малих вкладників від наслідків визнання банку неплатоспроможним, а не сприяння підтримці стабільності фінансової системи в цілому, може бути досить і системи, що фінансується постфактум. Якщо фінансова система стійка і є багаторічний досвід ефективного банківського нагляду, фонд гарантування, який фінансується за рахунок авансових внесків, може не бути такою ж необхідністю, як в інших країнах.

Крім стандартних підходів до фінансування існують деякі альтернативні варіанти фінансування, які можуть мати потенціал для того, щоб поліпшити становище вкладників і страховика депозитів за допомогою перекладення ризику на третіх осіб, такі як перестраховування через випуск катастрофічних облігацій, кредитні деривативи, крос-гарантії банків-учасників і створення міждержавних фондів для страховиків.

Перекладання ризику зазвичай здійснюється страховими компаніями, що займаються страхуванням майна та цивільної відповідальності, за допомогою укладення контрактів на перестраховування з перестраховувальними компаніями. Страхова галузь, у зв'язку з цим, стала виходити на фінансові ринки для задоволення своїх потреб в капіталі. Тобто, для захисту від надзвичайних ризиків були створені нові інструменти, такі як катастрофічні облігації і катастрофічні опціони. Катастрофічна облігація як традиційна облігація, за винятком того, що вона не підлягає викупу або погашенню в разі настання певної «катастрофічної» події. Таким чином, власник такої облігації виступає в ролі страховика на випадок певної катастрофи. Крім того, цей механізм усуває кредитний ризик для застрахованого.

Система страхування депозитів несе катастрофічний ризик, оскільки має справу з відносно низькою ймовірністю потенційного понесення великих втрат. Технологія перекладання ризику, що застосовується в страхуванні майна і відповідальності могла б бути застосована і при страхуванні депозитів, відповідно страховик депозитів міг би переводити частину своїх ризиків за допомогою випуску катастрофічних облігацій. Ці облігації не підлягали б погашенню у разі, якщо втрати страховика депозитів перевищать певну фіксовану величину протягом заданого проміжку часу.

Для систем страхування депозитів, які не мають доступу до резервного фінансування з боку держави, катастрофічні облігації могли б давати можливість залучати додатковий капітал і підвищувати свою платоспроможність, а також, можливо, і ліквідність. Що стосується систем, що мають доступ до державного резервного фінансування, ці інструменти не будуть мати істотного впливу на їх ліквідність або платоспроможність. Швидше потенційна вигода буде виражатися в створенні активного ринку таких цінних паперів, який міг би виникнути. Такий ринок ризиків системи страхування депозитів стимулював би визначення інвесторами ринкової ціни таких ризиків. Це могло б допомогти страховикові депозитів декількома способами, адже допомогло б коригувати рівень ставок внесків. Це також служило б сигналом страховику про те, як оцінюється ринком його ефективність в здійсненні нагляду за учасниками системи і управління ризиками. При виникненні фінансової кризи, капітал, отриманий від інвесторів, був би в наявності для покриття втрат, але втрати деяких з інвесторів в такі облігації могли б серйозно послабити їх положення і мати інші негативні наслідки.

Незважаючи на теоретичну ефективність таких облігацій, у них є і недоліки. По-перше, випуск таких цінних паперів як «катастрофічні» облігації пов'язані зі значними витратами. Крім того, додаткові витрати потрібні на управління та інвестування залученого капіталу. По-друге, інвесторів може налякати припущення, що вони будуть мати менше інформації, ніж страховик депозитів, відповідно вони зажадають певну премію за ризик, щоб захистити себе. По-третє, тут може виникати проблема моральної шкоди. Зокрема, рішення про оголошення банку неплатоспроможним зазвичай знаходиться в компетенції наглядового органу і / або страховика депозитів. Якщо таке рішення дозволить страховику або іншому органу отримати капітал третіх осіб, у них може виникати стимул до того, щоб його прийняти. Відповідно, механізм, застосований для розгляду з проблемними інститутами, повинен буде бути ясным і прозорим. Нарешті, для того, щоб цей механізм був ефективний, необхідно, щоб ці цінні папери торгувались на досить ліквідному ринку, які важко буде забезпечити в країнах з відносно невеликими фінансовими ринками.

Що стосується ще одного типу альтернативного фінансування, то це є перекладання ризику за допомогою кредитних деривативів, адже страховик депозитів може розглядатися як утримувач і керуючий портфелем кредитних ризиків. Дійсно, коли банк стає неплатоспроможним, відбувається дефолт по кредиту для його вкладників, і нестача коштів покривається страховиком депозитів. Однак на відміну від багатьох ситуацій з керуванням портфеля, страховик депозитів має дуже обмежені можливості в плані визначення складу свого портфеля. Стра-

ховик депозитів може втручатися коли банківська ліцензія відкликається і він може закрити банк, що став неплатоспроможним, але в іншому він займає дуже пасивну позицію в структурі свого портфеля зобов'язань. Як наслідок цього, страховики депозитів в країнах, що мають концентровану банківську систему, фактично мають концентрований портфель кредитних ризиків. Кредитні деривативи дають можливість змінювати структуру портфеля кредитних ризиків. Зокрема, концентрація і сукупний ризик можуть бути знижені за рахунок кращої диверсифікації.

Хоча такі угоди в теорії можуть бути виправданими і привабливими, слід визнати, що вони породжують ряд проблем і сумнівів. По-перше, навіть якщо контракт не передбачатиме платежу, очевидно, що будуть виникати операційні витрати, пов'язані з його укладенням та виконанням. По-друге, страховик депозитів, в цьому випадку, буде нести кредитний ризик, щодо якої він не правомочний здійснювати моніторинг. По-третє, він також буде знаходитися в ситуації асиметричності інформації. По-четверте, цей контракт буде породжувати певний кредитний ризик щодо контрагента, тобто, страховик депозитів може допустити дефолт за своїми зобов'язаннями. Крім того, тут також є потенціал для виникнення моральної шкоди, оскільки і в цьому випадку закриття банку дозволятиме отримувати компенсацію і, відповідно, виникають стимули до прийняття такого рішення. Ці міркування говорять про те, що страховики депозитів повинні мати аналогічну платоспроможність і аналогічний доступ до інформації, а також повноваження щодо закриття банків. Потрібні були б також угоди на випадок виникнення системної кризи, що дозволять уникати того, що дії однієї країни будуть несприятливі для іншої. Загалом, ці країни повинні бути здатні покластися один на одного.

Також, як альтернатива фінансування існує крос-гарантія, яка пропонується в якості альтернативи звичайному авансовому фінансуванню систем страхування депозитів. Такі схеми зазвичай припускають наявність системи банків-учасників, які гарантують застраховані депозити один одного. Системи страхування депозитів на основі крос-гарантій існували в США в XIX столітті, а в даний час так працюють приватні системи страхування депозитів в Німеччині та Австрії. У цих системах кожен банк-учасник відповідає за виконання зобов'язань будь-якого з інших банків, що входять в систему, який стає неплатоспроможним. Щоб така система працювала ефективно, кожен банк-учасник повинен здійснювати моніторинг стану інших банків-учасників, щоб мінімізувати свою схильність до ризику. Це вимагало б певного вибіркового моніторингу або механізму регулювання, за допомогою якого банки учасники мали б право впливати один на одного і нести один перед одним відповідальність, або безпосередньо, або побічно, через встановлення розмірів страхових внесків, за дії інших банків, що входять в систему.

Хоча ця модель має ряд переваг, у неї також є і багато недоліків. В тому числі зниження рівня конкуренції і дестимулювання фінансових інновацій. Такі системи часто виявляються нездатними справлятися з системними потрясіннями, часто звертаючись за державною підтримкою в періоди виникнення фінансових криз. Крім того, ці системи мають тенденцію до того, щоб краще працювати у відповідному інституційному середовищі, такому, що харак-

теризується сильним банківським законодавством, жорсткими вимогами до корпоративного управління та наглядових вимог, що висуваються з боку організації, що здійснює моніторинг банків-учасників.

Висновки з проведеного дослідження. Правильно організована система страхування депозитів може стати важливим інструментом, що сприяє підтримці цілісності фінансової системи країни і, тим самим, підвищення фінансової та економічної стабільності. Для виконання своїх завдань щодо захисту малих вкладників та підтримання впевненості суспільства в здатності системи страхування депозитів виконувати покладені на неї обов'язки вона повинна мати механізми, що забезпечують її достатнє фінансування.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» № 4452-VI від 23.12.2012 / Верховна Рада України. – Офіц. Вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2012. – № 50. – 564 с.
2. Банківська енциклопедія / С.Г. Арбузов, Ю.В. Колобов, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова. – К.: ЦНД НБУ, Знання, 2011. – 504 с.
3. Бюшген Х.Е. Банківська справа. – Дойче банк, 2006.
4. Директива Європейського союзу 94/19/ЄС про системи страхування вкладів від 16.05.1994 року (Directive 94/19 / EC of the European Parliament and of the Council of 16 May 1994 on deposit-guarantee schemes // Official Journal. L 135, 31.05.1994. – P. 5-14).
5. Премії відповідно до закону: Опис переглянутої системи та аналіз отриманих зауважень Корпорації страхування депозитів Канади, Ottawa, Canada, 1998.
6. Система гарантування вкладів в Україні: Монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук Т.С. Смовженко. – Львів: Львівський банківський інститут НБУ, 2004. – 255 с.
7. Чепурина М.Н., Киселева Е.А. Курс економічної теорії. – К.: Видавництво «АСА», 1995. – 848 с.
8. Barth, James. R., Gerard Caprio, Jr., and Ross Levine. «Bank regulation and supervision: what works best?» NBER Working Paper No. 9323, November 2002.
9. Garcia, G.G.H. Deposit insurance: a survey of actual and best practices. – IMF working paper 99/54. – 1999.

УДК 336:369.041

Великсар Т.І.

аспірант кафедри фінансів

Одеського національного економічного університету

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ДОСТАТНОСТІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

У статті розглянуто поняття «фінансове забезпечення соціального захисту населення». Проаналізовано методичні підходи до оцінки достатності фінансового забезпечення фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Удосконалено методику оцінки достатності фінансового забезпечення Пенсійного фонду України. На основі запропонованої методики експрес-оцінки достатності фінансового забезпечення Пенсійного фонду України проведена оцінка його достатності за 2006-2015 роки. Визначено чинники, що впливають на зростання дефіциту Пенсійного фонду України, проблемні питання у формуванні фінансових ресурсів для фінансування видатків Пенсійного фонду України. Запропоновано напрямки підвищення достатності фінансового забезпечення Пенсійного фонду України.

Ключові слова: фінансове забезпечення, державне соціальне страхування, фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування, Пенсійний фонд України, мінімальна пенсія, середня пенсія.

Великсар Т.И. МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ДОСТАТОЧНОСТИ ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ

Рассмотрено понятие «финансовое обеспечение социальной защиты населения». Проанализированы методические подходы к оценке достаточности финансового обеспечения фондов общеобязательного государственного социального страхования. Усовершенствована методика оценки достаточности финансового обеспечения Пенсионного фонда Украины. На основе предложенной методики экспресс-оценки достаточности финансового обеспечения Пенсионного фонда Украины проведена оценка его достаточности за 2006-2015 гг. Определены факторы, которые влияют на рост дефицита Пенсионного фонда Украины, проблемные вопросы в формировании финансовых ресурсов для финансирования расходов Пенсионного фонда Украины. Предложены направления для повышения достаточности финансового обеспечения Пенсионного фонда Украины.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, государственное социальное страхование, фонды общеобязательного государственного социального страхования, Пенсионный фонд Украины, минимальная пенсия, средняя пенсия.

Velyksar T.I. METHODOICAL APPROACHES TO THE ASSESSMENT OF THE SUFFICIENCY OF FINANCIAL PROVISION OF THE STATE SOCIAL INSURANCE

The concept of “financial security of social protection of the population” was investigated. The methodical approaches to the assessment of the sufficiency of financial provisions of the fund of obligatory state social insurance. The methods of assessing the sufficiency of financial provision of the Pension Fund of Ukraine was improved. Based on the proposed methods of rapid assessment of the sufficiency of financial provision of the Pension Fund of Ukraine, the assessment of its sufficiency for 2006-2015 was conducted. There were defined the factors influencing the growth of the deficit of the Pension Fund of Ukraine, outstanding problems of the formation of financial resources for financing of expenses of the Pension Fund of Ukraine. The direction of sufficiency enhancement of financial provision of the Pension Fund of Ukraine were suggested.

Keywords: financial provision, state social insurance, funds of obligatory state social insurance, the Pension Fund of Ukraine, minimum pension, average pension.